

چکیده پژوهش مصادیق سبیل الله

عنوان «سبیل الله» یکی از مصارف زکات است و در ابواب وقف و وصیت و نذر نیز به کار رفته است. این عنوان اگر چه معنا و مفهومی روشن دارد، اما به دلیل گستره‌ی بسیار وسیع مفهوم آن، در مرحله تطبیق مصادیق با ابهام مواجه است. به همین دلیل بسیاری از فقهاء و مفسرین در تبیین عنوان «سبیل الله» در ابواب فقهی مرتبط، به بیان مصادیق آن پرداخته و در مواردی حتی به ذکر معیار نیز همت گمارده‌اند.

تحقیق حاضر که با استفاده از منابع کتابخانه‌ای و به روش تحلیلی - توصیفی به همراه تحقیقات میدانی به سرانجام رسیده، نشان می‌دهد در روایات و آثار فقهی و تفاسیر فریقین در مجموع سه معیار برای شناسایی مصادیق سبیل الله مطرح شده که عبارتند از: (۱) مصالح اسلام، (۲) مصالح اسلام و مسلمین، (۳) مطلق مصارف خیریه. همچنین، برخی از فقهاء شروطی برای محل مصرف سبیل الله ذکر کرده‌اند؛ این شروط عبارتند از: احتیاج، عمومیت محل مصرف، ایمان (شیعه بودن)، عدم امکان تأمین مالی از راه‌های دیگر.

پس از انتخاب معیار صحیح و با توجه به شروط مزبور تحقیق میدانی در قالب نظر سنجی صورت گرفت و مصادیق جدید سبیل الله جمع‌آوری گردید.

کلید واژگان: سبیل الله، مصارف زکات، وصیت، وقف، نذر.